

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

Problem Statements and Proposed Solutions for the Enforcement of Personal Data Protection Act B.E. 2562

ศิรินญา ดุสิตนานนท์¹

Sirinya Dusitnanond

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 รวมถึงจัดทำข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าสิทธิความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลจะไม่ถูกละเมิดโดยมิชอบ จึงมีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เพื่อใช้กำกับดูแลผู้ที่เก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล และให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเกิดความเชื่อมั่นว่าข้อมูลส่วนบุคคลของตนที่ถูกเก็บรวบรวมไปจะมีมาตรฐานการคุ้มครองความปลอดภัยที่เพียงพอภายใต้หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงเพื่อป้องกันความเสียหายต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลและเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ตามก็ดีเนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองส่วนบุคคลยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับประชาชนชาวไทย จึงอาจทำให้เกิดผลกระทบอย่างมากทั้งต่อผู้มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและต่อสังคมไทย และอาจนำมาซึ่งปัญหาหลายประการเมื่อมีการบังคับใช้กฎหมาย ทั้งในแง่ความพร้อมของผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ในการปรับใช้และตีความตัวบทกฎหมาย ตลอดจนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมาย ในบทความนี้ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาตามที่ได้กล่าวไป ซึ่งประกอบด้วยข้อเสนอแนะ ได้แก่ การเสนอให้หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลออกมาตรการการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในเชิงป้องกัน (Preventive measures) การกำหนดขอบเขตการใช้ฐานการประมวลผลข้อมูลตามกฎหมาย รวมถึงการพิจารณาบทบทนกฎหมายเพื่อปรับปรุงและการตรากฎหมายลำดับรองเป็นระยะ

คำสำคัญ: การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562
ฐานทางกฎหมาย

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย กรุงเทพมหานคร

Assistant Professor, School of Law, University of the Thai Chamber of Commerce, Bangkok.

Corresponding author e-mail: dsirinya@gmail.com

ARTICLE HISTORY: Received 30 May 2022, Revised 15 November 2022, Accepted 21 December 2022

Abstract

This research aims to study and analyze problem statements for the enforcement of the Personal Data Protection Act B.E. 2562 (PDPA). The research proposes solutions to ensure that the privacy rights of the data subjects are not unlawfully infringed after the PDPA has been enacted. The PDPA regulates those who collect, use, or disclose the personal data of others, and allows data subjects to be assured that their personal data will be protected. However, the Personal Data Protection Law is new for Thai people, and the enforcement of this act is believed to affect Thai society and businesses, which have a legal obligation to comply with the law. Moreover, enforcement of this legislation may cause several issues, including the following aspects: the readiness of those who are obliged to comply with the law, as well as the expected consequences of law enforcement. In this article, the author points out the solutions to the issues mentioned above by suggesting that the regulator should provide a preventive measure, the scope of lawful basis should be clearly defined, and the legislation and its secondary legislation should be periodically reviewed.

Keywords: *Personal Data Protection, Personal Data Protection Act B.E. 2019, Lawful Basis*

บทนำ

ปัจจุบันโลกอยู่ในกระแสการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน โดยที่สภาพเศรษฐกิจมีความผันผวน และผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส 2019 (COVID-19) เป็นเหตุให้การดำเนิน ธุรกิจในยุคปัจจุบันซึ่งอยู่ในสภาวะการณ์ที่ท้าทายภายใต้การแข่งขันที่เพิ่มขึ้น หลายองค์กรต้องการ ใช้ประโยชน์จากข้อมูลของลูกค้าที่มีอยู่เพื่อยกระดับองค์กร ตลอดจนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสร้าง กลยุทธ์ในการขับเคลื่อนธุรกิจด้วยการใช้ข้อมูล (Data-Driven Strategy) ตลอดจนเพื่อทำการตลาด ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค อย่างไรก็ตาม เมื่อโลกธุรกิจในปัจจุบันมีแนวโน้มของการใช้ข้อมูล ส่วนบุคคลเป็นจำนวนมาก รัฐจึงต้องเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลผู้ที่เก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเกิดความเชื่อมั่นได้ว่าข้อมูลส่วนบุคคล ของตนที่ถูกเก็บรวบรวมไปจะถูกจัดเก็บไว้อย่างปลอดภัยตามมาตรฐานและวิธีการที่พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ได้บัญญัติไว้ ประกอบกับตามหลักเกณฑ์และนโยบายที่กำหนด โดยคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยปัจจุบันในหลายประเทศทั่วโลกไม่ว่าจะเป็นยุโรป สหรัฐอเมริกา ประเทศในทวีปเอเชีย เช่น เกาหลี ญี่ปุ่น หรือในภูมิภาคอาเซียน เช่น สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ได้ให้ความสำคัญกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์ กับเทคโนโลยีและรูปแบบการทำธุรกรรมทางการเงินที่ปรับเปลี่ยนไปตามสมัย สำหรับประเทศไทย ก็เช่นเดียวกัน โดยประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ขึ้นเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีสาระสำคัญเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ กลไก หรือมาตรการกำกับดูแลเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครอง

ข้อมูลส่วนบุคคล อาทิ หลักการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคล หลักการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลอย่างมีคุณภาพและได้สัดส่วน หน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ฯลฯ โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ก่อนหรือขณะเก็บรวบรวม และผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ หรือเปิดเผย โดยจะแตกต่างจากวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ไม่ได้ เว้นแต่จะมีบทบัญญัติกฎหมายให้สิทธิแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลได้แจ้งวัตถุประสงค์ใหม่แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลและได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลแล้ว หลักการระบุมวัตถุประสงค์และระยะเวลาในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องแจ้งวัตถุประสงค์ในการขอเก็บรวบรวม ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่หลอกลวงหรือทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเข้าใจผิดในวัตถุประสงค์ดังกล่าว กล่าวคือ การแจ้งวัตถุประสงค์ในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลนั้นต้องกระทำโดยชัดเจน ง่ายต่อการทำความเข้าใจทั้งรูปแบบของภาษา และเนื้อหาของสื่อที่ขอความยินยอม หลักการป้องกันและรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนบุคคลที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้ข้อมูลส่วนบุคคลสูญหาย ถูกทำลาย เข้าถึง ใช้ เปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลนั้น หลักการแจ้งให้คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลทราบเมื่อมีการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล หลักการห้ามเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยปราศจากอำนาจหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หลักการเปิดเผยต้องโปร่งใส โดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องระบุนายละเอียด อาทิ วัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวม ข้อมูล ข้อมูลส่วนบุคคลที่จะมีการเก็บรวบรวม ประเภทของบุคคลหรือหน่วยงานที่ข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมอาจถูกเปิดเผย ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล สถานที่ รวมถึงวิธีการติดต่อของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ตลอดจนต้องแจ้งสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดบทบัญญัติรับรองสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไว้แปดประการ ได้แก่ สิทธิการได้รับแจ้ง (Right to be Informed) หมายถึง สิทธิในการทราบวัตถุประสงค์การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูล ทำให้ทราบได้อย่างแน่ชัดว่าข้อมูลที่ถูกเก็บไปนั้นจะถูกนำไปใช้ทำอะไร หรือถูกเก็บไปด้วยวัตถุประสงค์อะไร สิทธิในการเพิกถอนความยินยอม (Right to Withdraw Consent) กล่าวคือ ในกรณีที่เจ้าของข้อมูลได้ให้ความยินยอมแก่ผู้ควบคุมข้อมูลในการประมวลผลข้อมูลไปแล้ว ภายหลังหากต้องการถอนความยินยอม เจ้าของข้อมูลก็มีสิทธิที่จะดำเนินการถอนความยินยอมเมื่อใดก็ได้ สิทธิในการขอเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล (Right of Access) สิทธิในการแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลให้ถูกต้อง (Right to Rectification) สิทธิในการขอลบข้อมูลส่วนบุคคล (Right to be Forgotten) สิทธิในการห้ามมิให้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (Right to Restrict of Processing) สิทธิในการให้โอนย้ายข้อมูลส่วนบุคคล (Right of Data Portability) และสิทธิในการคัดค้านการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (Right to Object) อันเป็นกรณีที่เจ้าของข้อมูลที่ต้องการให้ข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองถูกนำออกไปจากระบบข้อมูลขององค์กรที่ตนได้ให้ข้อมูลไว้ ไม่ว่าจะเพราะต้องการยกเลิกการใช้บริการหรือเพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในกรณีข้อมูลรั่วไหลต่าง ๆ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลย่อมมีสิทธิร้องขอต่อผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลดำเนินดังกล่าวได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 General Data Protection Regulation (GDPR) และรัฐบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสิงคโปร์ พ.ศ. 2555 (the Singapore Personal Data Protection Act 2012) เพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์สาระสำคัญและแนวทางการใช้บังคับกฎหมายเพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล
2. วิเคราะห์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562
3. จัดทำข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ต้องมีการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ของประเทศไทย General Data Protection Regulation (GDPR) ของกลุ่มสหภาพยุโรปและรัฐบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2555 (Personal Data Protection Act 2012) ของประเทศสิงคโปร์

กรอบความคิดที่ใช้วิจัย

ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ได้แก่ ปัญหาการเตรียมความพร้อมและผลของการเลื่อนการบังคับใช้กฎหมาย ปัญหาการกำหนดค่านิยมในกฎหมาย ปัญหาเกี่ยวกับฐานการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ปัญหาด้านข้อจำกัดในการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดเกินไปต่อภาคธุรกิจ และศึกษาแนวทางการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสิงคโปร์และกลุ่มสหภาพยุโรปจากการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อนำมาใช้วิเคราะห์ในการนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหามาตามประเด็นที่กำหนด

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยวิธีการศึกษาเอกสารทางวิชาการ อันได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ของประเทศไทย General Data Protection Regulation (GDPR) ของกลุ่มสหภาพยุโรป และรัฐบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2555 (Personal Data Protection Act 2012) ของประเทศสิงคโปร์ และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักวิชาการและที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (focus group) มาเพื่อศึกษาปัญหาจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล รวมถึงสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีแนวทางในการออกแบบแผนระเบียบ กฎเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่ชัดเจนมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย โดยมีความมั่นใจว่าข้อมูลส่วนบุคคลของตนจะได้รับความคุ้มครอง อีกทั้งแนวทางการกำกับมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ชัดเจนและสอดคล้องกับทางปฏิบัติขององค์กรภาครัฐและภาคธุรกิจจะส่งผลให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลส่วนบุคคลไปประมวลผลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคสังคมขับเคลื่อนไปด้วยเทคโนโลยีและความผันแปร ความท้าทายใหม่ ๆ จากดิจิทัล

พื้นที่การศึกษา

ประเทศไทย กลุ่มสหภาพยุโรป และประเทศสิงคโปร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัญหาและข้อเสนอแนะในการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 นี้ ได้จัดทำโดยการศึกษากฎหมาย เอกสารทางวิชาการ รายงานทางสถิติจากกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทย กลุ่มสหภาพยุโรป และประเทศสิงคโปร์ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทย กลุ่มสหภาพยุโรป และประเทศสิงคโปร์ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในฐานะผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ประชาชนทั่วไปในฐานะเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล โดยการยกตัวอย่างให้เห็นถึงแนวทางการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มประเทศที่ใช้เป็นตัวอย่างในการร่วมสนทนา

ผลการวิจัย

1. ทำให้ทราบสาระสำคัญของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ของประเทศไทย
2. ทำให้ทราบแนวทางการบังคับใช้ General Data Protection Regulation (GDPR) ของกลุ่มสหภาพยุโรปและรัฐบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2555 (Personal Data Protection Act 2012) ของประเทศสิงคโปร์
3. ทำให้ทราบปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562
4. ทำให้ทราบแนวทางการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่เหมาะสมโดยอ้างอิงแนวปฏิบัติจากกลุ่มสหภาพยุโรปหรือประเทศสิงคโปร์

เนื้อเรื่อง

เนื่องจากแนวคิดเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลยังเป็นสิ่งใหม่ในสังคมไทยเป็นอย่างมาก ทั้งในแง่ของความตระหนักรู้ในความสำคัญและจำเป็นในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่จะต้อง มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือความเข้าใจของผู้คนในสังคม ตลอดจนความเข้าใจในแนวคิดของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ความเข้าใจในหลักการสำคัญตามกฎหมาย อาทิ วัตถุประสงค์กฎหมาย ขอบเขตการบังคับใช้ คำนิยามต่าง ๆ ตามกฎหมาย ประกอบกับกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นในประเทศที่มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลบังคับใช้ก่อนหน้าประเทศไทยยังไม่ชัดเจนว่าจะสามารถ นำมาเป็นแนวทางการศึกษาหรือปรับใช้ได้กับประเทศไทยได้มากน้อยเพียงใด จึงอาจนำไปสู่ปัญหา ต่าง ๆ ได้เมื่อมีการบังคับใช้กฎหมาย โดยสามารถวิเคราะห์ปัญหาที่อาจพบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 แบ่งออกเป็นประเด็นดังนี้

(1) การเตรียมความพร้อมและผลของการเลื่อนการบังคับใช้กฎหมาย

แม้ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 จะได้ถูกประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตั้งแต่วันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 โดยมีผลให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

และกำหนดให้บทบัญญัติในหมวด 2 หมวด 3 หมวด 5 หมวด 6 หมวด 7 และความในมาตรา 95 และ มาตรา 96 ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ซึ่งหากยึดตามกำหนดเวลาดังกล่าวพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 จะถูกบังคับใช้อย่างสมบูรณ์ทั้งฉบับในวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 อย่างไรก็ตามเนื่องจากการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกำหนดมีรายละเอียดมากและซับซ้อน รวมถึงอาจต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการดำเนินการตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ หรือภาคเอกชนจำนวนมากในประเทศไทย ยังประสบปัญหาความไม่พร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมายฉบับดังกล่าวทั้งหมด ทั้งนี้ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ได้เปิดให้มีการยกเว้นการบังคับใช้ของกฎหมายไว้ปรากฏรายการดังต่อไปนี้

(1) มิให้ใช้บังคับแก่การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อกิจกรรมในครอบครัวของบุคคลนั้นเท่านั้น

(2) มิให้ใช้บังคับแก่การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของราชอาณาจักร ความมั่นคงทางการคลังของรัฐ หรือการรักษาความปลอดภัยของประชาชน รวมทั้งหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นิติวิทยาศาสตร์ หรือการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เป็นต้น

(3) มิให้ใช้บังคับแก่บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมไว้เฉพาะเพื่อกิจการสื่อมวลชน งานศิลปกรรม หรืองานวรรณกรรมอันเป็นไปตามจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพหรือเป็นประโยชน์สาธารณะเท่านั้น ดังนั้นในกิจการสื่อมวลชน งานศิลปกรรม หรืองานวรรณกรรมซึ่งเป็นไปเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว ไม่ว่าเป็นการประกอบธุรกิจหรือไม่ย่อมตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

(4) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา รวมถึงคณะกรรมการที่ตั้งโดยสภาดังกล่าวซึ่งเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในการพิจารณาตามหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา หรือคณะกรรมการแล้วแต่กรณี

(5) การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาคดี การบังคับคดี และการวางทรัพย์ รวมทั้งการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

(6) การดำเนินการกับข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิตและสมาชิกตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต

นอกจากนี้มาตรา 4 วรรคสองยังกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนมาใช้บังคับแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะใด กิจการใด หรือหน่วยงานใด หรือ เพื่อประโยชน์สาธารณะอื่นใดโดยให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา จึงเป็นเหตุให้มีโปรดเกล้าฯ ตราพระราชกฤษฎีกาโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาในวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 เป็นพระราชกฤษฎีกา “กำหนดหน่วยงานและกิจการที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562” เป็นผลให้หน่วยงาน 22 ประเภทไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 อันได้แก่

- (1) หน่วยงานของรัฐ
- (2) หน่วยงานของรัฐต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ
- (3) มูลนิธิ สมาคม องค์กรศาสนา และองค์กรไม่แสวงหากำไร
- (4) กิจการด้านเกษตรกรรม
- (5) กิจการด้านอุตสาหกรรม
- (6) กิจการด้านพาณิชย์กรรม
- (7) กิจการด้านการแพทย์และสาธารณสุข
- (8) กิจการด้านพลังงาน ใอน้ำ น้ำ และการกำจัดของเสีย รวมทั้งกิจการที่เกี่ยวข้อง
- (9) กิจการด้านการก่อสร้าง
- (10) กิจการด้านการซ่อมและการบำรุงรักษา
- (11) กิจการด้านการคมนาคม ขนส่ง และการเก็บสินค้า
- (12) กิจการด้านการท่องเที่ยว
- (13) กิจการด้านการสื่อสาร โทรคมนาคม คอมพิวเตอร์ และดิจิทัล
- (14) กิจการด้านการเงิน การธนาคาร และการประกันภัย
- (15) กิจการด้านอสังหาริมทรัพย์
- (16) กิจการด้านการประกอบวิชาชีพ
- (17) กิจการด้านการบริหารและบริการสนับสนุน
- (18) กิจการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิชาการ สังคมสงเคราะห์ และศิลปะ
- (19) กิจการด้านการศึกษา
- (20) กิจการด้านความบันเทิงและนันทนาการ
- (21) กิจการด้านการรักษาความปลอดภัย และ
- (22) กิจการในครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชน ซึ่งไม่สามารถจำแนกกิจกรรมได้อย่างชัดเจน

ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า กิจการที่ไม่ต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ทั้ง 22 ประเภทตามที่พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวกำหนดครอบคลุมผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทั้งหน่วยงานรัฐและเอกชนแทบทุกรายในประเทศไทยทำให้ได้รับยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติบางส่วนแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาใช้บังคับในช่วงระยะเวลาระหว่างวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 จนถึงวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าหากเป็นกรณีของบุคคลทั่วไป กล่าวคือ บุคคลธรรมดาจะต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้โดยไม่มีข้อยกเว้น ฉะนั้นบุคคลธรรมดาที่ถึงแม้จะเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจ หรือวัตถุประสงค์อื่นใดย่อมตกอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เนื่องจากกฎหมายมิได้กำหนดยกเว้นไว้ การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลจึงต้องจัดทำตามวิธีการ รูปแบบ และมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยของกฎหมายและตามที่คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกำหนด

ไม่เพียงแต่เหตุผลด้านความยากในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งมีรายละเอียดที่มากและซับซ้อน แต่เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 2019 ในประเทศไทยที่ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องเป็นผลให้หากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีผลบังคับใช้เป็นการทั่วไปแล้วจะส่งผลกระทบต่อหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรวมถึง

ภาคธุรกิจต่าง ๆ ที่ทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ที่จะต้องเสียต้นทุนเพื่อปรับตัว และเตรียมความพร้อมเพื่อปฏิบัติให้สอดคล้องตามกฎหมาย เช่น การจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในองค์กร การอบรมบุคลากรในองค์กรเพื่อให้เข้าใจถึงกฎหมายที่กำลังจะบังคับใช้ การสร้างมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยในการรักษาข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บไว้ การเตรียมเอกสารหรือเครื่องมือตามที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนการตระเตรียมโปรแกรมหรืออุปกรณ์เพื่อใช้คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลประเภทอิเล็กทรอนิกส์ จึงเป็นเหตุให้มีการเลื่อนบังคับใช้กฎหมายอีกครั้ง โดยมีการโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกา และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 เป็นพระราชกฤษฎีกา “กำหนดหน่วยงานและกิจการที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (ฉบับที่ 2)” เป็นผลให้หน่วยงานทั้ง 22 ประเภทได้รับขยายเวลารายกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติบางส่วนของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาใช้บังคับต่อไปจนถึงวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 ส่งผลให้ในปัจจุบันพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 จะถูกใช้บังคับในวันที่ 1 มิถุนายน 2565

อย่างไรก็ดี สืบเนื่องจากการที่พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ได้เลื่อนการบังคับใช้มาหลายครั้ง ประกอบกับมีการยกเว้นการบังคับใช้จากปี พ.ศ. 2563 เลื่อนมาเป็นปี พ.ศ. 2564 จึงส่งผลให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายหลายภาคส่วนเกิดความสับสน แม้บางภาคส่วนได้ดำเนินการเพื่อเตรียมการปฏิบัติตามกฎหมายไปบ้างแล้ว แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีหลายภาคส่วนที่ชะลอกระบวนการดังกล่าว ทำให้กระบวนการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลและมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเกิดการล่าช้า รวมทั้งขาดความตระหนักถึงหน้าที่และวิธีการที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างต่อเนื่อง จึงอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติสำหรับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เนื่องจากไม่มีความแน่ชัดในการให้ความรู้เรื่องนโยบายและวิธีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับภาคธุรกิจ ภาคเอกชน ประชาชน หรือแม้กระทั่งหน่วยงานของรัฐในวันที่ 1 มิถุนายน 2565 นี้

(2) การกำหนดค่านิยมในกฎหมาย

กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่บังคับใช้ในสหภาพยุโรป หรือ General Data Protection Regulation (GDPR) มีการบังคับใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2561 ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวไม่เพียงมีผลใช้บังคับกับประเทศภายในสหภาพยุโรปเท่านั้น แต่ยังมีผลบังคับใช้นอกเขตแดน (Extraterritorial applicability) ในบางกรณีกับประเทศที่ไม่ใช่ภาคีด้วยเช่นกัน เช่น ในกรณีที่หน่วยงานที่อยู่นอกสหภาพยุโรปมีการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นพลเมืองในสหภาพยุโรป หรือกรณีที่หน่วยงานที่อยู่นอกสหภาพยุโรปมีการดำเนินการรับส่งข้อมูลกับหน่วยงานในสหภาพยุโรป เป็นต้น ทำให้หลายประเทศทั่วโลกรู้จัก มีความคุ้นเคย หรือได้รับผลกระทบจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลแห่งสหภาพยุโรปแม้จะไม่มีพันธกรณีให้ต้องตรากฎหมายภายในให้สอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าวก็ตาม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า General Data Protection Regulation (GDPR) ถือเป็นกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้สร้างผลกระทบให้กับหลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งกลายเป็นแรงกระตุ้นให้แก่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงเป็นเสมือนกฎหมายแม่บทอันเป็นแบบแผนให้หลากหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปนำหลักการจาก General Data Protection Regulation (GDPR) เพื่อยกเป็นมาตรฐาน

หรือต้นแบบในการร่างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อบังคับใช้ภายในประเทศตนเองต่อไป ซึ่งการนำหลักการจาก General Data Protection Regulation (GDPR) มาใช้บังคับในประเทศตน อาจส่งผลให้แนวทางการตีความการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทยด้วยเป็นไปตามแนวทางการตีความของศาลยุติธรรมยุโรป

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรปมีการบังคับใช้ก่อนหน้าประเทศไทยเป็นเวลาหลายปี จึงทำให้มีกรณีศึกษาและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ประกอบกับการที่พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีหลักการและคำนิยามที่คล้ายคลึงกับ General Data Protection Regulation (GDPR) เป็นอย่างมาก จึงเป็นเหตุให้มีการนำกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลแห่งสหภาพยุโรปมาเป็นต้นแบบในการศึกษาเปรียบเทียบ รวมทั้งเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างแพร่หลายในประเทศไทย

อย่างไรก็ดี แม้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ของไทยและ General Data Protection Regulation (GDPR) จะมีความคล้ายคลึงกัน รวมถึงมีนิยามคำศัพท์ที่มีความใกล้เคียงหรือตรงกันหลายประการ⁴ แต่เมื่อเทียบเคียงแล้วในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ก็มีได้เหมือนกับ General Data Protection Regulation (GDPR) อย่างสมบูรณ์ทุกประการ โดยพบว่ากฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของไทยนั้นอาจมีการกำหนดคำนิยามในกฎหมายที่ยังไม่ครบถ้วนซึ่งแตกต่างจาก General Data Protection Regulation (GDPR) เช่น ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่มีการกำหนดนิยามของคำว่า “การคัดค้านที่เกี่ยวข้องและมีเหตุผล (Relevant and Reasoned objection)”⁵ หรือนิยามของคำว่า “ความยินยอม (Consent)”⁶ จึงอาจทำให้เกิดข้อกังวัลว่าจะสามารถนำแนวทางของ General Data Protection Regulation (GDPR) มาปรับใช้ในประเทศไทยได้หรือไม่ นอกจากนี้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของไทยยังมีได้

---

⁴พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 6 ในพระราชบัญญัตินี้

“ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงข้อมูลของผู้ถึงแก่กรรมโดยเฉพาะ

GENERAL DATA PROTECTION REGULATION (GDPR) Art. 4 For the purposes of this Regulation: ‘personal data’ means any information relating to an identified or identifiable natural person (‘data subject’); an identifiable natural person is one who can be identified, directly or indirectly, in particular by reference to an identifier such as a name, an identification number, location data, an online identifier or to one or more factors specific to the physical, physiological, genetic, mental, economic, cultural or social identity of that natural person

⁵GENERAL DATA PROTECTION REGULATION (GDPR) Art. 4 For the purposes of this Regulation:

‘relevant and reasoned objection’ means an objection to a draft decision as to whether there is an infringement of this Regulation, or whether envisaged action in relation to the controller or processor complies with this Regulation, which clearly demonstrates the significance of the risks posed by the draft decision as regards the fundamental rights and freedoms of data subjects and, where applicable, the free flow of personal data within the Union.

⁶GENERAL DATA PROTECTION REGULATION (GDPR) Art. 4 For the purposes of this Regulation:

‘consent’ of the data subject means any freely given, specific, informed and unambiguous indication of the data subject’s wishes by which he or she, by a statement or by a clear affirmative action, signifies agreement to the processing of personal data relating to him or her.

ระบุถึงการประมวลผลโดยเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งต่างจากแนวปฏิบัติภายใต้ General Data Protection Regulation (GDPR) ทำให้ความเป็นส่วนตัวของประชาชนอาจไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างครอบคลุม อันเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคม เนื่องด้วยในปัจจุบันองค์กรธุรกิจต่าง ๆ ล้วนจัดทำสื่อหรือมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากปัญญาประดิษฐ์ ยกตัวอย่างเช่น การวิเคราะห์พฤติกรรม การสั่งซื้อหรือการเข้าชมผลิตภัณฑ์ สินค้า หรือบริการ จึงอาจก่อให้เกิดข้อกังวลเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลมีการเก็บรวบรวมหรือประมวลผลข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ว่าจะมีแนวทางการใช้บังคับและการคุ้มครองไปในทางเดียวกันกับ General Data Protection Regulation (GDPR) หรือไม่

(3) ปัญหาเกี่ยวกับฐานการประมวลผลข้อมูล

หลักเกณฑ์ที่สำคัญประการหนึ่งของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลคือการกำหนดให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นจำเป็นต้องมีเหตุหรือฐานทางกฎหมาย (Lawful Basis) มารองรับเพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยแนวคิดเรื่องฐานการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายตาม General Data Protection Regulation (GDPR) ได้กำหนดไว้ใน Article 6⁷ ประกอบด้วย 6 ฐานการประมวลผลด้วยกัน ได้แก่ ฐานความยินยอม (Consent) ฐานสัญญา (Contract) ฐานการปฏิบัติตามกฎหมาย (Legal obligation) ฐานประโยชน์สำคัญต่อชีวิต (Vital interests) ฐานภารกิจของรัฐ (Public task) และฐานประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย (Legitimate interests) ซึ่งฐานการประมวลผลตามกฎหมายดังกล่าวแตกต่างจากฐานการประมวลผลตามกฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ระบุไว้ในมาตรา 24⁸ ซึ่งระบุไว้ทั้งหมด 7 ฐานด้วยกัน ด้วยเหตุนี้ ในปัจจุบันผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลจึงสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลที่จำเป็นในการทำสัญญา อาทิ ชื่อ เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ ที่อยู่

⁷GENERAL DATA PROTECTION REGULATION (GDPR) Art. 6 (Lawfulness of processing)

⁸มาตรา 24 ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่

(1) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับการจัดทำเอกสารประวัติศาสตร์หรือจดหมายเหตุเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือที่เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยหรือสถิติซึ่งได้จัดให้มีมาตรการปกป้องที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(2) เพื่อป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพของบุคคล

(3) เป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติตามสัญญาซึ่งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นคู่สัญญาหรือเพื่อใช้ในการดำเนินการตามคำขอของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลก่อนเข้าทำสัญญานั้น

(4) เป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินภารกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือปฏิบัติหน้าที่ในการใช้อำนาจรัฐที่ได้มอบให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

(5) เป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือของบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่ประโยชน์ดังกล่าวมีความสำคัญน้อยกว่าสิทธิขั้นพื้นฐานในข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

(6) เป็นการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

ในการขนส่งสินค้า ฯลฯ โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามฐานสัญญา หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานแก่ประกันสังคมโดยไม่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามฐานการปฏิบัติตามกฎหมาย หรือการเผยแพร่วิดีโอโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) แก่ผู้ประสบอุบัติเหตุที่ร้องขอโดยไม่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามฐานประโยชน์ โดยชอบด้วยกฎหมายได้

อย่างไรก็ดี พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีข้อแตกต่างประการสำคัญจาก General Data Protection Regulation (GDPR) คือ ได้กำหนดให้มีฐาน “การจัดทำเอกสารประวัติศาสตร์หรือจดหมายเหตุเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือที่เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยหรือสถิติซึ่งได้จัดให้มีมาตรการปกป้องที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล” เพิ่มเติมทำให้เกิดข้อกังวลถึงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการนำฐานการประมวลผลดังกล่าวมาปรับใช้จริง เนื่องจากฐานการประมวลผลดังกล่าวยังไม่มีกฎหมายลำดับรองที่ออกมาเพื่อกำหนดรายละเอียดรวมถึงไม่มีกรณีศึกษาที่นำมาถอดบทเรียนในการอ้างอิงฐานดังกล่าวได้ จึงส่งผลเกิดความไม่แน่นอนแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลในการจัดการองค์กรของตนเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมาย จึงสมควรที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ในฐานะองค์กรที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่หลักในการกำกับดูแล กำหนดมาตรการ และแนวทางในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล จะออกประกาศเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยเร็วเพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายปฏิบัติตนได้ถูกต้องอย่างยั่งยืน

นอกจากปัญหาในการอ้างอิงฐานการวิจัยเพื่อประโยชน์สาธารณะ ในเรื่องฐานการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายยังอาจเกิดปัญหาด้านการตีความและความไม่ชัดเจนของฐานการประมวลผลข้อมูลบางฐานเมื่อนำมาปรับใช้ เช่น ในฐานการปฏิบัติตามกฎหมาย ในกรณีที่เป็นกฎหมายของต่างประเทศ หรือในกรณีที่ต้องกรของต่างประเทศขอความร่วมมือให้หน่วยงานในประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตามในเรื่องการประมวลผลหรือการใช้ข้อมูลในประเทศไทย แต่กฎหมายภายในของประเทศไทยได้รับรองหรือบัญญัติให้ดำเนินการ จึงมีประเด็นว่าจะใช้ฐานการประมวลผลใดหากมิได้ขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล หรือในกรณีฐานประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งยังไม่มีแนวทางการวัดหรือตัวอย่างที่ชัดเจน กรณีศึกษาจาก General Data Protection Regulation (GDPR) คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลแห่งสหราชอาณาจักร ได้มีการใช้หลักความจำเป็น (Necessity) และหลักความได้สัดส่วน (Proportionality) เพื่อเป็นเงื่อนไขในการใช้ฐานประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งผู้ที่ประสงค์จะเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่น จะต้องชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์อันชอบด้วยกฎหมายที่ตนจะได้รับจากการกระทำดังกล่าว และสิทธิในความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่จะถูกจำกัดจากการกระทำเช่นนั้นด้วย กล่าวคือการชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์อันชอบด้วยกฎหมายและสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นหนึ่งในขั้นตอนการประเมินประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย (Legitimate Interests Assessment) ที่ได้วางแนวทางไว้โดยคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลแห่งสหราชอาณาจักร การประเมินประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย ประกอบด้วย เกณฑ์การทดสอบ 3 ชั้น ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การทดสอบวัตถุประสงค์ (Purpose Test) เป็นการประเมินว่าวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ขั้นที่ 2 การทดสอบความจำเป็น (Necessity Test) เป็นการทดสอบว่าการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นจำเป็นต่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวหรือไม่ และ

ขั้นที่ 3 การทดสอบความสมดุล (Balancing Test) คือการทดสอบว่าสิทธิส่วนบุคคลมีน้ำหนักมากกว่าประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

แม้ประเทศไทยจะบัญญัติพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 โดยอิงตามแบบแผนที่ปรากฏบน General Data Protection Regulation (GDPR) อันเป็นแบบแผนที่สหราชอาณาจักรนำมาบังคับใช้ด้วยเช่นกัน แต่เนื่องจากปัจจุบันไทยยังไม่มีกฎหมายลำดับรองที่ออกมาเพื่อกำหนดรายละเอียดและแนวปฏิบัติ (Guideline) ที่ออกมาเพื่อให้แนวทางกำหนดหลักเกณฑ์การใช้งานการประมวลผลต่าง ๆ จึงทำให้ปัจจุบันยังไม่อาจสรุปได้อย่างแน่ชัดว่าท้ายที่สุดแล้วจะสามารถนำเกณฑ์การทดสอบ 3 ขั้นดังกล่าวมาใช้ในขั้นตอนการประเมินประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย (Legitimate Interests Assessment) อันเป็นฐานการประมวลผลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ของประเทศไทยหรือไม่

(4) ผลจากการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อการใช้ข้อมูล และการแข่งขันของภาคธุรกิจ

กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีเจตนารมณ์เพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัว (Privacy Rights) ของเจ้าของข้อมูลเป็นสำคัญ ดังนั้นการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดจะส่งผลดีต่อตัวเจ้าของข้อมูลไม่ให้อีกหน่วยงานที่ตนได้ให้ข้อมูลไว้รู้กล้ำความเป็นส่วนตัวมากเกินไปหรือเอาข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ในทางที่มิชอบ ยิ่งไปกว่านั้นพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ยังได้กำหนดบทบัญญัติรับรองสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไว้ 8 ประการได้แก่ สิทธิการได้รับแจ้ง (Right to be Informed) สิทธิในการเพิกถอนความยินยอม (Right to Withdraw Consent) สิทธิในการขอเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล (Right of Access) สิทธิในการแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลให้ถูกต้อง (Right to Rectification) สิทธิในการขอลบข้อมูลส่วนบุคคล (Right to be Forgotten) สิทธิในการห้ามมิให้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (Right to Restrict of Processing) สิทธิในการโอนย้ายข้อมูลส่วนบุคคล (Right of Data Portability) และสิทธิในการคัดค้านการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (Right to Object)⁹ ทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีช่องทางในการจัดการกับข้อมูลส่วน

⁹พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 19

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะกระทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้หากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้ให้ความยินยอมไว้ก่อนหรือในขณะนั้น เว้นแต่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้กระทำได้

เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะถอนความยินยอมเสียเมื่อใดก็ได้โดยจะต้องถอนความยินยอมได้ง่ายเช่นเดียวกับการให้ความยินยอม เว้นแต่มีข้อจำกัดสิทธิในการถอนความยินยอมโดยกฎหมายหรือสัญญาที่ให้ประโยชน์แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ การถอนความยินยอมย่อมไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ให้ความยินยอมไปแล้วโดยชอบตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 23

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบก่อนหรือในขณะเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลถึงรายละเอียด ดังต่อไปนี้ เว้นแต่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ทราบถึงรายละเอียดนั้นอยู่แล้ว

(1) วัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมเพื่อนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้หรือเปิดเผยซึ่งรวมถึงวัตถุประสงค์ตามที่มาตรา ๒๔ ให้อำนาจในการเก็บรวบรวมได้โดยไม่ได้ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

(2) แจ้งให้ทราบถึงกรณีที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลต้องให้ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายหรือสัญญาหรือมีความจำเป็นต้องให้ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อเข้าทำสัญญา รวมทั้งแจ้งถึงผลกระทบที่เป็นไปได้จากการไม่ให้ข้อมูลส่วนบุคคล

บุคคลของตนเอง เช่น ทราบถึงประเภทของข้อมูลส่วนบุคคลของตนที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลได้จัดเก็บไว้ ทราบถึงสิทธิต่าง ๆ ในการจัดการกับข้อมูลของตนเอง เช่น การร้องขอแก้ไขให้ถูกต้องหรือเป็นปัจจุบัน หรือการขอให้ลบทำลายข้อมูลที่ได้ให้ไว้ในบางกรณี เป็นต้น

(3) ข้อมูลส่วนบุคคลที่จะมีการเก็บรวบรวมและระยะเวลาในการเก็บรวบรวมไว้ ทั้งนี้ ในกรณีที่ไม่สามารถกำหนดระยะเวลาดังกล่าวได้ชัดเจน ให้กำหนดระยะเวลาที่อาจคาดหมายได้ตามมาตรฐานของการเก็บรวบรวม

(4) ประเภทของบุคคลหรือหน่วยงานซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมอาจจะถูกเปิดเผย

(5) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล สถานที่ติดต่อ และวิธีการติดต่อในกรณีที่มีตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ให้แจ้งข้อมูล สถานที่ติดต่อ และวิธีการติดต่อของตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย

(6) สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 19 วรรคห้า มาตรา 30 วรรคหนึ่ง มาตรา 31 วรรคหนึ่ง มาตรา 32 วรรคหนึ่ง มาตรา 33 วรรคหนึ่ง มาตรา 34 วรรคหนึ่ง มาตรา 36 วรรคหนึ่ง และมาตรา 73 วรรคหนึ่ง

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 30 วรรคหนึ่ง

เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอเข้าถึงและขอรับสำเนาข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือขอให้เปิดเผยถึงการได้มาซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวที่ตนไม่ได้ให้ความยินยอม

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 32 วรรคหนึ่ง

เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตนเมื่อใดก็ได้ ดังต่อไปนี้

(1) กรณีที่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมได้โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอมตามมาตรา 24 (4) หรือ (5) เว้นแต่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลพิสูจน์ได้ว่า

(ก) การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้น ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลได้แสดงให้เห็นถึงเหตุอันชอบด้วยกฎหมายที่สำคัญยิ่งกว่า

(ข) การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเป็นไปเพื่อก่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย การปฏิบัติตามหรือการใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือการยกขึ้นต่อสู้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย

(2) กรณีที่เป็นการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการตลาดแบบตรง

(3) กรณีที่เป็นการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือสถิติ เว้นแต่เป็นการจำเป็นเพื่อการดำเนินการทางธุรกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 33 วรรคหนึ่ง

เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลดำเนินการลบหรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) เมื่อข้อมูลส่วนบุคคลหมดความจำเป็นในการเก็บรักษาไว้ตามวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

(2) เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลถอนความยินยอมในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นได้ต่อไป

(3) เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 32 (1) และผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่อาจปฏิเสธค่าขอตามมาตรา 32 (1) (ก) หรือ (ข) ได้ หรือเป็นการคัดค้านตามมาตรา 32 (2)

(4) เมื่อข้อมูลส่วนบุคคลได้ถูกเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 34 วรรคหนึ่ง

เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลระงับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) เมื่อผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลอยู่ในระหว่างการตรวจสอบตามที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลร้องขอให้ดำเนินการตามมาตรา 36

(2) เมื่อเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่ต้องลบหรือทำลายตามมาตรา 33 (4) แต่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลขอให้ระงับการใช้แทน

(3) เมื่อข้อมูลส่วนบุคคลหมดความจำเป็นในการเก็บรักษาไว้ตามวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล แต่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีความจำเป็นต้องขอให้เก็บรักษาไว้เพื่อใช้ในการก่อดังสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย การปฏิบัติตามหรือการใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือการยกขึ้นต่อสู้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย

แม้การบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดอาจเป็นผลดีกับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกเก็บรวบรวมข้อมูล แต่ในทางกลับกันการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเข้มงวดเกินไปก็อาจเป็นการกีดกันช่องทางในการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ หรือการทำธุรกิจของภาคเอกชนซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อด้านลบ และเป็นอุปสรรคต่อภาคธุรกิจที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่หลายองค์กรอาศัยกลยุทธ์การขับเคลื่อนธุรกิจด้วยการใช้ข้อมูล (Data-Driven Strategy) ในการดำเนินธุรกิจ และใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการทำการตลาดหรือหากกลุ่มลูกค้าซึ่งไม่อาจทำงานได้อย่างเป็นอิสระ อาทิ การถูกจำกัดการเข้าถึงประวัติการสั่งซื้อสินค้า ผลิตภัณฑ์ หรือบริการ หรือการถูกจำกัดสิทธิในการเข้าถึงประวัติการค้นหาของผู้ใช้บริการ ฯลฯ อันภาคเอกชนไม่สามารถโฆษณาหรือส่งเสริมสินค้าให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการได้ ตลอดจนการเสียค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมการค้าที่เสียประโยชน์เนื่องจากกลุ่มที่ภาคเอกชนได้จัดการโฆษณาไปอาจมิใช่กลุ่มเป้าหมายหลักที่ต้องการสั่งซื้อสินค้า ผลิตภัณฑ์ หรือบริการนั้น ๆ อย่างไรก็ตามภาคเอกชนสามารถขอความยินยอมจากผู้ใช้บริการเฉพาะเรื่อง เฉพาะราย เพื่อดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจได้เพื่อให้ผู้ใช้บริการที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักในการสั่งซื้อสินค้า ผลิตภัณฑ์ หรือบริการได้เข้าถึงสินค้า ผลิตภัณฑ์ หรือการบริการขององค์กรตน แต่ทั้งนี้สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำสัญญา การทำนิติกรรม การทำธุรกรรม ภาคเอกชนย่อมมีสิทธิในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว เพียงแต่การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและไม่เกินไปกว่าวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการทำสัญญาดังกล่าว

นอกจากการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดเกินไปจะเป็นอุปสรรคต่อภาคเอกชนแล้วก็อาจเป็นอุปสรรคต่อการออกแบบนโยบายสาธารณะในอนาคตอันเป็นการกำหนดทิศทางของประเทศด้วยเช่นกัน กล่าวคือ การบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดเกินไปอาจนำไปสู่การขัดขวางการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) เนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ตลอดจนเป็นอุปสรรคในการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ที่จะช่วยยกระดับการใช้ประโยชน์จากข้อมูลจำนวนมากได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นหนึ่งในเป้าหมายหลักในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 13 ซึ่งออกโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ครอบคลุมระยะเวลา 5 ปีระหว่างพ.ศ. 2565 – 2570) ที่ได้ให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

---

(4) เมื่อผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลอยู่ในระหว่างการพิสูจน์ตามมาตรา 32 (1) หรือตรวจสอบตามมาตรา 32 (3) เพื่อปฏิเสธการคัดค้านของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 32 วรรคสาม

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 36 วรรคหนึ่ง

ในกรณีที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลร้องขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลดำเนินการตามมาตรา 35 หากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่ดำเนินการตามคำร้องขอ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องบันทึกคำร้องขอของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลพร้อมด้วยเหตุผลไว้ในรายการตามมาตรา 39

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 และมาตรา 73 วรรคหนึ่ง

เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิร้องเรียนในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งลูกจ้างหรือผู้รับจ้างของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้

(5) การศึกษาแนวทางการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสิงคโปร์และกลุ่มสหภาพยุโรป

ประเทศสิงคโปร์มีรัฐบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2555 (Personal Data Protection Act 2012) เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล โดยในช่วงระยะเวลา 6 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2559 ถึงพ.ศ. 2564 ได้มีการจัดทำสถิติเผยแพร่ปริมาณคดีที่เกิดขึ้นจากการฝ่าฝืนรัฐบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2555 ปรากฏว่าปริมาณคดีเฉลี่ย 32 คดีต่อปี ค่าปรับเฉลี่ย 89,148 SGD หรือประมาณ 2,325,291.86 บาทต่อคดี โดยองค์กรที่ทำหน้าที่ให้บริการทางธุรกิจเป็นองค์กรที่ละเมิดรัฐบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2555 สูงสุด รองลงมาเป็นธุรกิจให้บริการลูกค้า ธุรกิจค้าปลีก และธนาคาร¹⁰ การศึกษารัฐบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2555 ย่อมทำให้ประเทศไทยมีแนวทางในการเฝ้าระวังการละเมิดพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 จากกลุ่มธุรกิจที่มีความเสี่ยงมากขึ้น ประกอบกับมีแนวทางการลงโทษผู้ประกอบการเหล่านี้โดยเทียบสัดส่วนกับความเสียหายที่เกิดขึ้น ความร้ายแรงของการกระทำผิด และการกระทำผิดซ้ำของกลุ่มองค์กร ประกอบกับแนวทางการป้องกันหรือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ของกลุ่มองค์กรเหล่านี้

สำหรับการบังคับใช้ General Data Protection Regulation (GDPR) ในกลุ่มสหภาพยุโรปนั้น ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2561 ถึงพ.ศ. 2564 ปรากฏว่าปริมาณคดีเฉลี่ย 232 คดีต่อปี ค่าปรับเฉลี่ย 332.5 ล้านยูโร หรือประมาณ 12.3 ล้านบาทต่อคดี ทั้งนี้ เนื่องจากในปี พ.ศ. 2564 ได้มีการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลของบริษัท Amazon¹¹ และ WhatsApp¹² และได้มีการปรับในมูลค่าสูงจึงทำให้ค่าเฉลี่ยในช่วง 4 ปีของสหภาพยุโรปสูงเกินกว่าค่าเฉลี่ยปกติ โดยการศึกษาแนวทางการลงโทษกรณีละเมิด General Data Protection Regulation (GDPR) ในกลุ่มสหภาพยุโรปนี้ ย่อมทำให้ประเทศไทยเห็นถึงความเคร่งครัดในการบังคับใช้กฎหมายและความตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นในกลุ่มประเทศดังกล่าว กับทั้งเห็นถึงแนวทางบังคับใช้กฎหมายต่อบริษัท Amazon และ WhatsApp ซึ่งเป็นผู้ประกอบการขนาดใหญ่ โดยเห็นว่าการละเมิด General Data Protection Regulation (GDPR) ของกลุ่มผู้ประกอบการประเภทนี้มีความร้ายแรงและก่อให้เกิดความเสียหายเป็นจำนวนมากแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งเป็นผู้ใช้บริการของตน จึงมีการลงโทษที่รุนแรงกว่าการละเมิด General Data Protection Regulation (GDPR) ของกลุ่มผู้ประกอบการประเภทอื่น ฉะนั้นประเทศไทยจึงอาจนำแนวทางลงโทษในลักษณะเชิงลงโทษหรือเคร่งครัดมาบังคับใช้กับผู้ประกอบการขนาดใหญ่ในประเทศของตนได้

¹⁰Straits Interactive. (29 มีนาคม 2565). Data Protection Lessons ASEAN can learn from Enforcements in EU & SG Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=NYOhe6WODKI>

¹¹Data Privacy Manager. (30 กรกฎาคม พ.ศ. 2564). Luxembourg DPA issues €746 Million GDPR Fine to Amazon. Retrieved from <https://dataprivacymanager.net/luxembourg-dpa-issues-e746-million-gdpr-fine-to-amazon/>

¹²Euronews. (22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564). WhatsApp rewrites its Europe privacy policy after a record €225 million GDPR fine. Retrieved from <https://www.euronews.com/next/2021/11/22/whatsapp-rewrites-its-europe-privacy-policy-after-a-record-225-million-gdpr-fine#:~:text=WhatsApp%20has%20rewritten%20its%20privacy,protection%20regulators%20earlier%20this%20year.>

ตารางที่ 1: ตารางเปรียบเทียบการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ประเทศ	ชื่อกฎหมาย	แนวทางการพิจารณาคดี	แนวปฏิบัติ นโยบาย และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
ประเทศไทย	พระราชบัญญัติคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562	ระหว่างปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565 ยังไม่มีคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล	- จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ความรู้และแนวทางการปฏิบัติตามกฎหมาย
กลุ่มสหภาพยุโรป	General Data Protection Regulation (GDPR)	ระหว่างปี พ.ศ. 2561 ถึง พ.ศ. 2564 มีปริมาณคดีเฉลี่ย 232 คดีต่อปี ค่าปรับเฉลี่ย 332.5 ล้านยูโร หรือประมาณ 12.3 ล้านบาทต่อคดี	- จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ความรู้และแนวทางการปฏิบัติตามกฎหมาย - จัดทำสถิติประเภทคดีที่มีข้อพิพาทอันสืบเนื่องมาจากการละเมิดกฎหมาย - จัดทำสถิติกลุ่มหรือประเภทขององค์กรธุรกิจที่ละเมิดกฎหมาย - มีแนวทางการลงโทษผู้ที่ละเมิดกฎหมาย
ประเทศสิงคโปร์	รัฐบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2555	ระหว่างปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2564 มีปริมาณคดีเฉลี่ย 32 คดีต่อปี ค่าปรับเฉลี่ย 89,148 SGD หรือประมาณ 2,325,291.86 บาทต่อคดี	- จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ความรู้และแนวทางการปฏิบัติตามกฎหมาย - จัดทำสถิติประเภทคดีที่มีข้อพิพาทอันสืบเนื่องมาจากการละเมิดกฎหมาย - จัดทำสถิติกลุ่มหรือประเภทขององค์กรธุรกิจที่ละเมิดกฎหมาย - มีแนวทางการลงโทษผู้ที่ละเมิดกฎหมาย

บทสรุป

การศึกษาพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ของประเทศไทย General Data Protection Regulation (GDPR) ของกลุ่มสหภาพยุโรป และรัฐบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2555 ของประเทศสิงคโปร์ ทำให้เห็นถึงแนวทางการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มประเทศเหล่านั้น ประกอบกับทำให้ทราบถึงความแตกต่างอันเป็นข้อที่ประเทศไทยพึงตระหนักและต้องวางแนวทางให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการขาดกฎเกณฑ์การบังคับใช้กฎหมายภายในประเทศ สำหรับการศึกษาจะพบว่า General Data Protection Regulation (GDPR) จะเห็นถึงหลักเกณฑ์การคุ้มครองความเป็นส่วนตัวเป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลโดยใช้ปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งประเทศไทยยังไม่มีหลักเกณฑ์ดังกล่าวแต่อย่างใด สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจึงควรกำหนดแนวทางการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะดังกล่าวเพื่อให้ภาคเอกชนเตรียมความพร้อมเพื่อให้การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลจากปัญญาประดิษฐ์ ส่วนการศึกษารัฐบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2555 นั้นทำให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีแนวทางในการเฝ้าระวังและการลงโทษผู้ละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลมากขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครอง

ข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เพิ่งมีผลใช้บังคับอย่างเต็มรูปแบบในวันที่ 1 มิถุนายน 2565 โดยนับจากวันประกาศใช้จนถึงปัจจุบัน ยังไม่มีตัวอย่างคดีเพื่อเป็นกรณีศึกษาให้แก่ผู้ประกอบการแต่อย่างใด สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในฐานะองค์กรที่ควบคุมและกำกับดูแลการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศไทยจึงอาจกำหนดกลุ่มผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มเฝ้าระวังหรือกลุ่มที่มีความเสี่ยงเพื่อให้คำแนะนำหรือตรวจสอบการเก็บรวบรวม ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้านี้เข้าทำสัญญาหรือติดต่อกับกลุ่มผู้ประกอบการเหล่านี้ได้

การยกเว้นการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ต่อองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำอย่างหน่วยงานราชการในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2563-2564 ที่ผ่านมา ส่งผลให้องค์กรภาคเอกชนอันเป็นกลุ่มผู้ประกอบการที่มีความจำเป็นในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลไม่มีตัวอย่างในการดำเนินการหรือจัดการเกี่ยวกับนโยบายความเป็นส่วนตัวส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลในการนี้ส่งผลให้ภาคเอกชนต้องเรียนรู้หรือศึกษากฎหมายดังกล่าวด้วยตัวเอง ทำให้การจัดทำนโยบายความเป็นส่วนตัวสำหรับภาคเอกชนในประเทศไทยปัจจุบันมีลักษณะค่อนข้างกระจัดกระจาย ไม่สอดคล้องต้องตรงกัน จึงสมควรที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล อันเป็นหน่วยงานกลางในการกำกับดูแลและกำหนดมาตรการในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจะกำหนดแบบแผนนโยบาย และมาตรการที่ชัดเจนในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าการกำหนดแนวปฏิบัติ นโยบาย และมาตรการดังกล่าวควรทำในรูปแบบกฎกระทรวงหรือประกาศสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเนื่องจากเป็นรูปแบบการตราและบังคับใช้แนวทางปฏิบัติที่รวดเร็ว และสามารถปรับเปลี่ยนได้ง่าย ตลอดจนไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก แต่หากเป็นกรณีที่ต้องการวางบรรทัดฐานให้ชัดเจนเพื่อให้ทุกภาคส่วนได้ปฏิบัติได้อย่างชัดเจนและสอดคล้องต้องกัน อาจดำเนินการโดยใช้รูปแบบของพระราชกฤษฎีกา หรือพิจารณาปรับแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเรื่องความเคร่งครัดในการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 แก่ภาคเอกชน โดยในระยะเริ่มแรกควรบังคับใช้อย่างอະลุ่มอล่วยจนกว่าประเทศไทยจะมีแนวทางการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ชัดเจน ฉะนั้น จึงสมควรที่จะมีการชี้แนะ อบรม เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนวิธีการและมาตรการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับประชาชนในประเทศไทยไม่ว่าภาคธุรกิจหรือภาคอื่นใด เพื่อให้ทุกภาคส่วนเกิดความเข้าใจและตระหนักรู้ถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และเมื่อประเทศไทยมีแนวทางการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ชัดเจนแล้ว สมควรที่ประเทศไทยจะบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 อย่างเข้มงวดและจริงจัง ทั้งนี้ เพื่อให้ข้อมูลส่วนบุคคลได้รับความคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ป้องกันมิให้ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการขนาดใหญ่กระทำการฝ่าฝืนเพราะอาจทำให้เกิดความเสียหายในวงกว้างและร้ายแรงซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพรวมของเศรษฐกิจและสังคมในประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยมีมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในระดับมาตรฐานสากลดังเช่นกลุ่มสหภาพยุโรปและประเทศสิงคโปร์

ข้อเสนอแนะ

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าหากในวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2565 มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 อย่างสมบูรณ์ทั้งฉบับ อาจทำให้เกิดปัญหามากมายทั้งในแง่ของความพร้อมของผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย ความไม่แน่นอนในการปรับใช้และตีความ

ตัวบทกฎหมาย ตลอดจนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดเกินไปซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจในประเทศไทย โดยผู้วิจัยยกแนวทางแก้ปัญหาตามข้อเสนอตามสภาพปัญหาตามที่ได้กล่าวถึงแบ่งออกเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

(1) การเตรียมความพร้อมและผลของการเลื่อนการบังคับใช้กฎหมาย

ผลมาจากการเลื่อนการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหลายครั้งอาจทำให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายทั้งหน่วยงานรัฐและเอกชนเกิดความสับสน จนทำให้บางภาคส่วนไม่มีการปรับตัวเพื่อปฏิบัติตามกฎหมาย ดังนั้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าว หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลจึงควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับมาตรการการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในเชิงป้องกัน (Preventive measures) กล่าวคือ ควรจัดให้มีการจัดกิจกรรม การอบรม เผยแพร่ความรู้กฎหมาย ตลอดจนแนวทางปฏิบัติตามกฎหมาย โดยให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ข่าวที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ที่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าท้ายที่สุดแล้วกฎหมายดังกล่าวจะช่วยทำให้องค์กรมีกระบวนการในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ชัดเจนและเป็นระบบ และทำให้สามารถตรวจสอบการทำงานของทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้มีความถูกต้องเหมาะสม ช่วยสร้างสังคมที่โปร่งใสและเข้มแข็งได้

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ในฐานะองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่หลักในการกำหนดหลักเกณฑ์ มาตรการ และแนวทางในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลยังควรเร่งออกประกาศเพื่อกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่เกี่ยวข้องต่อไป อาทิ หลักเกณฑ์ในการจัดตั้งเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของภาคส่วนเอกชน ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้ภาคเอกชน ในฐานะองค์กรหลักที่ได้รับผลกระทบหลักตามกฎหมาย จัดตั้งวางแผน และปฏิบัติตามมาตรการที่เกี่ยวข้องต่อไป

(2) การกำหนดค่านิยมในกฎหมาย

แม้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 จะมีความคล้ายคลึงกับ General Data Protection Regulation (GDPR) จึงทำให้มีหลายภาคส่วนศึกษากฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยยึดถือแนวทางจาก General Data Protection Regulation (GDPR) เป็นหลัก แต่กระนั้นแล้วกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ ก็ไม่ได้มีนิยามตามกฎหมาย หรือบทบัญญัติที่เหมือนกันทุกประการ ประกอบกับการที่บริบทของสังคมไทย และกฎหมายไทยก็มีความแตกต่างกับสหภาพยุโรปมากพอสมควร จึงไม่อาจนำแนวทางจาก General Data Protection Regulation (GDPR) มาใช้กับกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของไทยได้อย่างเต็มรูปแบบ แต่อย่างไรก็ดีในบางประเด็น เช่น เรื่องของการประมวลผลโดยเทคโนโลยีสมัยใหม่ อาจพิจารณาศึกษาเพิ่มเติมจากประเทศที่กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลได้บัญญัติครอบคลุมถึงการประมวลผลโดยเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น General Data Protection Regulation (GDPR) ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน และปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย จึงมีข้อเสนอแนะให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ออกเป็นแนวปฏิบัติว่ากรณีใดที่สามารถนำแนวทางของ General Data Protection Regulation (GDPR) มาปรับใช้ได้ กรณีที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

(3) ปัญหาเกี่ยวกับฐานการประมวลผลข้อมูล

เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาในการปรับใช้ฐานการประมวลผลต่าง ๆ ตามกฎหมาย หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลควรมีมาตรการในการกำหนดขอบเขตที่ชัดเจนสำหรับทุกฐานการประมวลผล เพื่อไม่ให้เกิดข้อพิพาทในภายหลังเมื่อกฎหมายบังคับใช้แล้ว โดยอาจออกเป็นกฎหมายลำดับรองและแนวปฏิบัติ (Guideline) รวมทั้งอาจมีการใช้เหตุการณ์สมมติเพื่อยกเป็นกรณีตัวอย่างในการอธิบายเพื่อให้ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายได้แก่ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลสามารถเข้าใจและเห็นภาพได้ชัดเจนขึ้นว่ามีขอบเขตในการดำเนินการและอาจยกกรณีศึกษาหรือคดีความที่เกิดขึ้นจริงในประเทศต่าง ๆ ที่ศาลหรือหน่วยงานกำกับดูแลได้ให้แนวทางการตีความกฎหมายแล้ว เช่น การยกตัวอย่างการใช้ฐานการประมวลผลประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายในสถานการณ์การติดตั้งกล้องวงจรปิดในอาคารสำนักงาน กรณีที่เป็นการเก็บภาพอริยาบถของพนักงานในมุมกล้องต่างๆ ว่าสามารถทำได้เพียงใด มุมของกล้องที่อาจต้องส่องไปบริเวณที่เป็นที่สาธารณะและจุดแบ่งขอบเขตความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นกับเหตุผลด้านความปลอดภัย สถานที่ที่เป็นข้อยกเว้นอย่างเฉพาะเจาะจงที่จะสามารถติดตั้งวงจรปิดได้

(4) ผลจากการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อการใช้ข้อมูล และการแข่งขันของภาคธุรกิจ

การบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดอาจเป็นผลดีกับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย แต่ในขณะเดียวกันก็อาจเป็นอุปสรรคต่อผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย รวมทั้งเป็นการขัดขวางการแข่งขันของภาคธุรกิจและการพัฒนาประเทศ เช่นว่านี่การสร้างสมดุลระหว่างความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายและการเปิดช่องทางให้หน่วยงานที่ปฏิบัติตามกฎหมายสามารถดำเนินงานได้โดยไม่ลำบากจนเกินไปจึงเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นหลังจากที่มีการบังคับใช้แล้วพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 จึงควรจัดให้มีการทบทวนการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติอย่างเป็นขั้นเป็นตอนเพื่อให้เกิดดุลยภาพในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล อันจะต้องไม่ละเลยทั้งอิสรภาพในการทำงานของผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย และการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกเก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาจกำหนดให้มีการพิจารณาทบทวนกฎหมายเป็นระยะ ดังนี้ ประการแรก การจัดให้มีการทบทวนการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติช่วงก่อนบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้มั่นใจว่ากฎหมายที่ตราออกมานั้นหน่วยงานต่าง ๆ จะสามารถปฏิบัติตามได้มากที่สุด ประการที่สอง การจัดให้มีการทบทวนการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติช่วงบังคับใช้กฎหมายในระยะแรก เพื่อทบทวนว่ากฎหมายดังกล่าวเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ต้องการหรือไม่ และมีปัญหาในการปฏิบัติตามกฎหมายหรือไม่ รวมทั้งเสนอให้มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนกฎหมายให้เข้ากับบริบทของประเทศ เพื่อเป็นการสร้างสมดุลในการบังคับใช้กฎหมายและผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย โดยไม่เป็นการสร้างอุปสรรคทั้งต่อภาคเอกชน และทั้งภาครัฐในการดำเนินนโยบายเพื่อการพัฒนาประเทศ

(5) การศึกษาแนวทางการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสิงคโปร์และกลุ่มสหภาพยุโรป

ประเทศสิงคโปร์และกลุ่มสหภาพยุโรปมีแนวทางการบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองความเป็นส่วนตัวส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเคร่งครัด อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการบังคับใช้และการลงโทษอย่างเคร่งครัดจะเป็นผลดีต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในด้านการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว แต่ในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีแนวทางการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ชัดเจน ด้วยเหตุนี้จึงอาจไม่เป็นธรรม

แก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งยังอาจเกิดความสับสนในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ฉะนั้น ก่อนที่จะบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดดังเช่นประเทศสิงคโปร์และกลุ่มสหภาพยุโรป ประเทศไทยควรจัดให้มีการชี้แนะ อบรม เผยแพร่ความรู้ ตลอดจนวิธีการและมาตรการการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวทางการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกต้องก่อน กับทั้งรูปแบบของแนวทางการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลควรจัดทำเป็นกฎกระทรวงหรือประกาศ เนื่องจากมีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยาก มีความรวดเร็วในการตราและบังคับใช้ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเกิดความเข้าใจในแนวทางการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างรวดเร็ว อันจะทำให้ประเทศไทยเกิดความชอบธรรมในการบังคับใช้และการลงโทษผู้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 อย่างเคร่งครัดต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลในสังคมยุคดิจิทัล: ศึกษาเปรียบเทียบต่างประเทศ” ซึ่งได้รับเงินสนับสนุนจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ 2564 ซึ่งได้มีการประชุมเผยแพร่ผลการศึกษาเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2564

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ. (2565). คำอธิบายหลักกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- นคร เสรีรักษ์. (2557). ความเป็นส่วนตัว: ความคิด ความรู้ ความจริง และพัฒนาการเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: พี.เพรส.
- ปิยบุตร บุญอร่ามเรือง และคณะ. (2562). Thailand Data Protection Guidelines 3.0 แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2563). พระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานและกิจการที่บริษัทไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 พ.ศ. 2563 สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2565, จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=859282&ext=htm>
- _____. (2564). พระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานและกิจการที่บริษัทไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2565, จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=880578&ext=htm>
- _____. (2565). พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2565, จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=834296&ext=htm>

- Data Privacy Manager. (30 กรกฎาคม พ.ศ. 2564). **Luxembourg DPA Issues €746 Million GDPR Fine to Amazon**. Retrieved on March 22, 2022, from <https://dataprivacymanager.net/luxembourg-dpa-issues-e746-million-gdpr-fine-to-amazon/>
- Euronews. (22 November 2021). **WhatsApp Rewrites Its Europe Privacy Policy after A Record €225 Million GDPR Fine**. Retrieved on March 22, 2022, from <https://www.euronews.com/next/2021/11/22/whatsapp-rewrites-its-europe-privacy-policy-after-a-record-225-million-gdpr-fine#:~:text=WhatsApp%20has%20rewritten%20its%20privacy,protection%20regulators%20earlier%20this%20year.>
- Information Commissioner’s Office. (2022). **Lawful Basis for Processing**. Retrieved on March 22, 2022, from <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/lawful-basis-for-processing/>
- Malwarebytes. (2020). **GDPR: An Impact Around the World**. Retrieved on March 22, 2022, from <https://blog.malwarebytes.com/privacy-2/2020/04/gdpr-an-impact-around-the-world/>
- Straits Interactive. (29 March 2022). **Data Protection Lessons ASEAN Can Learn from Enforcements in EU & SG**. Retrieved on March 22, 2022, from <https://www.youtube.com/watch?v=NYOhe6W0DKI>